

**POWIATOWY PROGRAM
PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
DOMOWĄ
W POWIECIE SIEMIATYCKIM
NA ROK 2023**

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach
Siemiatycze 2023**

SPIS TREŚCI:

I.	WPROWADZENIE	3
II.	WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH	3
III.	CELE PROGRAMU	4
IV.	ODBIORCY I SPOSÓB REKRUTACJI DO PROGRAMU.....	4
V.	SPOSÓB I MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU	5
VI.	METODY I FORMY REALIZACJI PROGRAMU	6
VII.	ZAKRES TEMATYCZNY I DOKUMENTACJA DO PROGRAMU.....	6
VIII.	EWALUACJA I MONITORING	8
IX.	ZAKŁADANE REZULTATY	9
X.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	9

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej pojęcie **przemocy** definiowane jest jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej (osoba wymieniona w art. 2.1 pkt.2 a-h), w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej podkreśla, iż władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie, poszanowanie ich praw i wolności oraz zwiększać skuteczność przeciwdziałania przemocy domowej, w przypadku wystąpienia przemocy, gdzie podstawowe prawa człowieka są naruszane, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej.

Przeciwdziałanie przemocy domowej obejmuje działania skierowane zarówno do osób doznających przemocy, jak i do osób stosujących przemoc w rodzinie. Skuteczność działań podejmowanych wobec rodziny, w której istnieje przemoc zależy w głównej mierze od wieloaspektowości i kompleksowości udzielanej pomocy. Jedną z form oddziaływań skierowaną do osób stosujących przemoc jest program psychologiczno-terapeutyczny, który ma na celu zmianę wzorców zachowań i postaw uczestników programu. Powiatowy program psychologiczno- terapeutyczny jest obok realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach, Powiatowego programu korekcyjno- edukacyjnego programem skierowanym do osób stosujących przemoc domową.

Istotą programu jest realizacja celów terapeutycznych, które umożliwią zwiększenie samoświadomości, umiejętności samoregulacji oraz wpłyną na zmianę dotychczasowych postaw i zachowań, które pozwolą na lepszą adaptację społeczną i optymalny poziom funkcjonowania w życiu codziennym.

II. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH

Powiatowy Program psychologiczno-terapeutyczny został opracowany i będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm. oraz z 2023r. poz. 289 i 535),
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023 przyjęty Uchwałą Rady Ministrów Nr 248 z dnia 9 grudnia 2022 r. (M.P. poz. 1259).
3. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024.

III. CELE PROGRAMU

Cel główny: Przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez nabycie wiedzy i umiejętności alternatywnych zachowań oraz kształtowania nowego stylu życia, bez zachowań przemocowych, kształtowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku, co ma doprowadzić do zwiększenia bezpieczeństwa i poprawy funkcjonowania rodzin, w których występuje problem przemocy.

Cele szczegółowe:

- zdobycie lub poszerzenie przez uczestników wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
- wzbudzenie motywacji do zmiany zachowania poprzez analizę przyczyn własnego postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań,
- nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów w rodzinie,
- nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych (asertywności, empatii, rozpoznawania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych),
- poszerzenie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,
- nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy,
- rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych, partnerskich,
- nabycie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje rodzinne i sposobów jej przeciwdziałania,
- wzbudzanie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

IV. ODBIORCY I SPOSÓB REKRUTACJI DO PROGRAMU

Odbiorcy programu:

Spotkania w ramach programu kierowane są do osób stosujących przemoc domową, potrzebujących pomocy w radzeniu sobie z różnymi problemami osobistymi, jak również rodziców mających trudności z wychowaniem dzieci bez użycia przemocy:

- osoby dorosłe, zgłaszające się samodzielnie lub kierowane przez podmioty i instytucje;
- osoby, które ukończyły programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
- osoby, które nie uczestniczyły w programie korekcyjno-edukacyjnym, ale prezentują dużą świadomość i motywację do pracy nad poprawą relacji rodzinnych.

Uczestnikami programu nie mogą być:

- osoby z poważnymi zaburzeniami osobowości,
- osoby z zaburzeniami psychicznymi,
- osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.

Rekrutacja:

Udział w programie jest bezpłatny.

Rekrutację do programu prowadzi PCPR w oparciu o:

- rozpowszechnianie informacji o możliwości przystąpienia do programu, o jego istocie i sposobie realizacji poprzez ogłoszenia na stronie internetowej PCPR, broszury/ ulotki,
- współpracę z instytucjami m.in.: zespołami interdyscyplinarnymi funkcjonującymi w gminach na terenie powiatu siemiatyckiego, ośrodkami pomocy społecznej, Komendą Powiatową Policji w Siemiatyczach, Prokuraturą Rejonową w Siemiatyczach, Sądem Rejonowym w Bielsku Podlaskim, Zamiejscowym Wydziałem w Siemiatyczach, Sądem Rejonowym w Bielsku Podlaskim -Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych poprzez przekazywanie informacji o realizacji programu,
- rozesłanie informacji o rozpoczynającym się programie do absolwentów programu korekcyjno- edukacyjnego.

Podstawą zapisania do programu jest złożenie przez osobę Kwestionariusza Zgłoszeniowego do uczestnictwa w programie psychologiczno-terapeutycznym.

V. SPOSÓB I MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Program psychologiczno-terapeutyczny obejmuje spotkania indywidualne skoncentrowane na kliencie, na jego sposobie funkcjonowania i myślenia. Tematyka indywidualnych spotkań jest ukierunkowana na osobiste potrzeby uczestników. Szczególny nacisk będzie położony na najbardziej zaburzone obszary.

W trakcie trwania spotkań indywidualnych specjalista może zalecić spotkania grupowe. Pracując w grupie uczestnicy będą mieli możliwość lepszego zrozumienia i zmierzenia się ze swoimi problemami.

Realizacja spotkań grupowych (min. 4 osoby) odbywać się będzie w systemie zamkniętym, nie przewiduje się dołączenia w trakcie realizacji edycji nowych osób.

W ramach programu możliwa jest również terapia rodziców mających trudności z wychowaniem dzieci bez użycia przemocy, skoncentrowana na rozpoznawaniu i rozwiązywaniu problemów występujących w wychowaniu dzieci.

Program obejmować będzie:

- 1 spotkanie diagnostyczne z każdym uczestnikiem po 60 min., kwalifikujące do programu, które obejmuje zapoznanie osoby z programem, wywiad, diagnozę oraz podpisanie kontraktu,
- 5 spotkań indywidualnych/ grupowych (5x120min), w sumie 10 godzin zegarowych zajęć.

Osoba ukończy program, jeżeli weźmie udział w min. 80% spotkań indywidualnych.

Sposób prowadzonej terapii oraz szczegóły spotkań ustalone będą na spotkaniu kwalifikującym do programu oraz w trakcie trwania programu, w zależności od specyfiki zgłaszanych trudności i problemów oraz indywidualnych potrzeb klienta.

Spotkania odbywać się będą nie rzadziej raz w tygodniu w miejscu wyznaczonym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

Spotkania w ramach Programu mogą być prowadzone przez osoby, legitymujące się odpowiednimi kwalifikacjami tj. ukończenie studiów II stopnia na kierunku: Psychologia lub świadectwo ukończenia szkoły psychoterapii lub terapii uzależnień; posiadające zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową oraz co najmniej 3 letnie doświadczenie zawodowe w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

VI. METODY I FORMY REALIZACJI RPROGRAMU

Program psychologiczno- terapeutyczny polega na prowadzeniu spotkań w formie działań psychologicznych i/lub terapeutycznych, ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, które zmniejszą ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększą ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Program psychologiczno- terapeutyczny może mieć różne podstawy teoretyczne, wynikające z preferencji osób prowadzących zajęcia: The Duluth Model, TZA- pełny, elementy bądź modyfikacja, podejście skoncentrowane na rozwiązaniach TSR/BSFT, program autorski.

Metody realizacji programu obejmują:

- rozmowę terapeutyczną,
- wykład,
- „burza mózgów”,
- ćwiczenia umożliwiające zmianę wzorców zachowań,
- rozmowę grupową (dyskusja),
- praca w grupie, praca w parach,
- zadania domowe.

VII. ZAKRES TEMATYCZNY I DOKUMENTACJA PROGRAMU

Indywidualne spotkania psychologiczno- terapeutyczne

Przyjęcie do Programu jest poprzedzone spotkaniem kwalifikacyjnym, które obejmuje działania diagnostyczne. Warunkiem przyjęcia do programu jest podpisanie kontraktu oraz zobowiązanie się osoby do systematycznego uczestniczenia w spotkaniach. Uczestnicy Programu podpisując kontrakt zobowiązują się do przestrzegania zasad, w nim zawartych. Nie przestrzeganie zasad zawartych w kontrakcie, może spowodować wykluczeniem osoby z uczestnictwa w Programie. Podczas spotkania diagnostycznego osoba prowadząca program rozpoznaje sytuację życiową i aktualne problemy uczestników, motywuje i określa wraz z uczestnikami oczekiwania wobec terapii i zmiany w życiu.

Spotkania indywidualne ukierunkowane będą na osobiste problemy uczestnika. Szczególny nacisk położony zostanie na najbardziej zaburzone jego obszary funkcjonowania oraz poruszać będzie następujące zagadnienia:

- ocena stopnia zagrożenia rodziny oraz diagnoza zachowań przemocowych osoby stosującej przemoc,
- wspomaganie motywacji do zmiany,
- autodiagnoza własnych problemów związanych ze stosowaniem przemocy oraz przejmowanie odpowiedzialności za te zachowania,
- historia życia a przemoc- wgląd w przyczyny własnych problemów związanych z przemocą,
- rozwijanie samokontroli obejmujące pracę nad przekonaniem i stereotypami prowadzącymi do przemocy oraz poszukiwanie zasobów wewnętrznych klienta ułatwiających mu proces zmiany tych przekonań i zachowań,
- budowanie poczucia własnej godności i szacunku do siebie i innych- ważny etap umacniania siebie w procesie zmiany,
- zadośćuczynienie- podsumowanie procesu zmiany i gotowość do uznania krzywd wyrządzonych bliskim osobom, zaplanowanie procesu naprawczego,
- praca z nawrotami- budowanie planu działania na wypadek pojawienia się trudności w kontroli emocji i zachowań przemocowych.

Spotkania grupowe

Realizacja spotkań grupowych odbywać się będzie w systemie zamkniętym. Uczestnicy grupy będą mieli możliwość zdobycia bądź zwiększenia wiedzy o innych i o sobie, nabycia świadomości zmian, które chcą wprowadzić w swoim życiu i uzyskania narzędzi do ich realizacji.

Zakres tematyczny:

- wzmacnianie motywacji do zmiany poprzez pokazywanie korzyści ze zmiany, budowanie kontaktu i zaufania,
- omówienie znaczenia indywidualnych zasobów w pozytywnej zmianie zachowania oraz radzenia sobie ze stresem. Analiza zasobów indywidualnych, mogących pomóc zmianie,
- rozwijanie świadomości powiązań między przekonaniem, emocjami i zachowaniami, aby uczestnik mógł lepiej zrozumieć siebie i wziąć odpowiedzialność za swoje zachowanie,
- historia życia a przemoc- wgląd w przyczyny własnych problemów związanych z przemocą,
- ćwiczenie nowych strategii radzenia sobie z trudnościami, budowanie nowego systemu wartości i systemu moralnego,
- nawroty- budowanie swojego systemu wsparcia w sytuacjach trudnych oraz poczucia wpływu na siebie,
- zasady zdrowego rozwiązywania sporów, konfliktów z zachowaniem szacunku dla członków rodziny- w tym dzieci,
- przełamywanie stereotypów, postaw, przekonań dotyczących płci, pełnionych ról społecznych,

- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych opartych na modelu porozumienia bez przemocy,
- dokąd zmierza moja rodzina?- wyznaczenie kierunków rozwoju relacji związku/rodziny.

Wszystkie działania w ramach programu mogą być dokumentowane poprzez:

- harmonogram spotkań oraz ich tematykę,
- wywiad,
- ankiety,
- kontrakty z uczestnikami,
- listy obecności,
- notatki,
- raporty, sprawozdania,
- korespondencję z instytucjami i uczestnikami.
- inne dokumenty stworzone na potrzeby programu.

VIII. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

W ramach programu prowadzone będą działania ewaluacyjne oraz monitorujące program przy współpracy z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Ewaluacja:

- przed rozpoczęciem programu – analiza zawartości merytorycznej programu pod kątem możliwości osiągnięcia celów (ankieta, wywiad);
- w trakcie realizacji programu – rozmowy, obserwacja postaw i zachowań uczestników oraz analiza stopnia adekwatności treści programu do oczekiwań i potrzeb uczestników,
- po zakończeniu programu – osiągnięcie założonych celów oraz efektywność programu (ankieta, własne obserwacje).

Wskaźniki oceny Programu:

1. Liczba osób, które rozpoczęły program:
 - osobista decyzja,
 - skierowanych przez instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
2. Liczba osób, które ukończyły program.
 - min. 80% godzin zrealizowanych w ramach programu.

Monitoring:

- monitoring po zakończeniu programu – współpraca z instytucjami tworzącymi lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej m.in. ośrodkami pomocy społecznej właściwymi dla miejsca zamieszkania lub pobytu uczestnika programu, policją oraz ankietą przesyłana uczestnikowi po zakończonym udziale w programie.

Monitoring prowadzony jest przez okres do roku od zakończenia programu w celu badania skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych.

Wskaźniki:

1. Liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy.

IX. ZAKŁADANE REZULTATY

Zakłada się, że realizowany Program psychologiczno- terapeutyczny doprowadzi do zmiany postaw i zachowań uczestników, a w konsekwencji przyczyni się do zatrzymania przemocy domowej.

Przewidywane efekty realizacji Programu:

- zatrzymanie przekazywania przemocowych wzorców rozwiązywania problemów w rodzinie,
- uświadomienie uczestnikom osobistej odpowiedzialności za zachowania wobec rodziny,
- wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku i rodzinie,
- wzrost kompetencji uczestników w zakresie podejmowania działań zaradczych i interwencyjnych;

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki przeznaczone na realizację Programu psychologiczno-terapeutycznego zapewnia budżet państwa, który decyduje o wysokości przyznanych zasobów finansowych na ten cel. Wojewoda Podlaski przekazuje jednostce samorządu terytorialnego realizującej ww. Program środki finansowe na realizację zadania w danym roku kalendarzowym. Zakłada się możliwość finansowania działań przewidzianych w niniejszym programie także ze środków własnych.

